

Izhaja vsak delavnik popoldne

NOVIČAS

Vredništvo in upravnštvo v Kaptarjevi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
upravnštva št. 328

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 240—
za pol leta K 120—

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 60—
za en mesec K 20—

V upravi stane mesečno K 18—

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Posamezna številka stane K 1.40

Vsem, ki se jih tiče.

Zvest svoji preteklosti je »Slovenski Narod« priobčil na večer pred novim letom silovit napad na strujo »katoliškega boljševizma«, kakor jo v svojem buržujskem strahu imenuje. Ker je v svoji jezi slep, jo meče skupaj z nekimi »starini«, ki da združujejo po Karlu in Citi parmski. Naposled pozivlja ljubljanskega knezoškofa, naj kot vitez reda sv. Save temu napravi konec.

Volk menja dlako, nikoli narave. Ko je pokojni Krek začel pometati med konservativizmom in je odprl okna, da prepriha stavbo sveži duh krščanskega socializma, je bil ravnokar krič in ropot v staroliberalnem taboru. Ubogi kristjani smo se kmalu udali sili duha Krekovega genija in jo z razvitimi zastavami udarili za njim, zato so se pa mesto nas tembolj razburjali tam. Kakor danes pozivljajo Hribarja in cerkveno oblast, da nas užugata, tako so takrat klicali na pomoč Heina in blagopokojnega kardinala.

Tako si misli »Narod«, da se dajo zadržati ideje in zajeziti kulturna in socialna gibanja. Mi se ne jezimo, mi ga pomilujemo, kakor se je sorodnikom smilil sleporojeni v Jeruzalemu. Bilo bi odveč prerakati se z razlogi, ki izvirajo iz strahu in duševne okorelosti; le to naj povemo:

Cisto nepotrebno je napadati posamezne osebe. Misli, ki jih zastopa naše glasilo, niso nič drugega nego dedščina velikega Kreka. V skladu so z vsem velikim krščanskim socialističnim gibanjem 20. veka. Osebe pa pridejo in gredo in so kakor bilka trave, ki danes cvete, jutri pa jo požge solnce v pustinji. Naše gibanje nima tudi nič opraviti s cerkveno oblastjo, ki v svojem velikem svobodoljubju od Lenina do Benedikta prepušča katoličanom, da se politično vodijo sami in odklanja vsak klerokratizem, na katerega apelira »Slovenski Narod«. Še manj pa ima krščanski socializem opraviti s kakim »starinstvom«. »Starini« kot politična struja sploh samo obstojajo v staroliberalni domišljiji. Če pa kak staroverni naprednjak morebiti še privatno goji sentimentalne spomine na bivše vladarje in vladarice, nas to toliko zadeva, kakor če nekateri tožijo za rokokojem in lepimi tabakijerami s perlmutrovimi vložki. S tem starinstvom naj se krega »Narod«, kolikor mu ljubo in drago.

Mi zastopamo novi družabni red, temeljito preuredbo cele človeške družbe, zastopamo bodočnost in ne starino. To je, slovesno izjavljamo, zadnjikrat, da se oziramo na take napade, kakor jih je objavil starinski »Narod« po nalogu odzgoraj.

A. M. B.:

Stranke preteklosti.

Zastavo liberalne države nosita pri nas demokrati in radikalna stranka. Okoli tega jedra se zbirajo še druge politične skupine, ki se sicer v mnogih točkah razlikujejo od teh dveh glavnih čet kapitalizma, a imajo z njima en glaven skupni cilj: Vse te stranke hočejo liberalno državo, vse hočejo, da naj bo država močan stoip kapitalističnega duha in reda. Zakaj so samostojni kmetje šli v ta tabor? Ker hočejo ohraniti in utrditi moč veleagrarcev po deželi. Tudi muslimanski begi so šli v tabor liberalne države, ker so v strahu za svoja veleposestva šli tja, kjer najdejo najmočnejšo oporo v boju proti vstajajočemu malemu kmetu, najemniku in bajtarju. Vse reakcionarne in kapitalistične sile so se združile v močno zvezo in hočejo vzdrževati liberalno državo, ki je že po svojem duhu in ustroju izkoriščevalka. Vladne stranke imajo za seboj vse one, ki trepetajo pred hipom, ko bi delovni stanovi začeli odpravljati možnosti in prilike za izkoriščevanje; in slednjim je še nad vse žalostno dejstvo, da imajo kapitalistične stranke na razpolago kot zadnjo rezervo oficijelno socialdemokratsko stranko. Nimajo pa vladne stranke trajne in trdne ljudske organizacije in zato tudi ne trajne podlave.

V čem se kaže, da so na vladi kapitalistične stranke? Ne bomo govorili o korupciji; znano vam je, da se je začela po načrtu omejevanje svoboda delavskih organizacij. Tudi vam niso neznan napor vlade, da upelje 10 urno delo; ravnokar

kupčije z mandati v delavskih zborskih, kupčije, pri katerih so se združili kapitalisti in voditelji socialne demokracije proti celokupnemu delavstvu. Toda vse to so le izpahki, ki kažejo notranjo gnjilobo kapitalistične vlade. Glavni dokaz pa, da hočejo te stranke napraviti iz države orodje kapitalizma, je ta: Svoj pojem o državi skušajo postaviti nad ljudstvo, odtegniti jo hočejo direktnemu vplivu in nadzorstvu delovnega ljudstva. Zato skušajo prenesti vso moč v državi v eno samo središče, ki ga bo kapitalistično-liberalna vlada z lahkoto obvladovala. Zato zatirajo z vso silo vse pokrajinske avtonomije, ker se boje, da bi delovni stanovi v po-

krajinah sklepali zakone v korist malega kmeta in delavca, zakone, ki bi kapitalističnemu srcu ne prijali. Zato so si zamislili državo tako-le: V Belgradu bo vlada, nedostopna direktnemu ljudskemu vplivu in nadzorstvu. Vsakih pet let bodo banke in časopisje s pomočjo vlade poskrbele, da pridejo v parlament zanesljivi ljudje. Vlada bo po oblastih nastavljala svoje moče, da bodo navzdol delili moč zopet le zvestim slugam kapitalizma. Tako bo ves ta aparat kontroliral delovno ljudstvo, da se ne izvije iz klešč kapitalizma. Tak dem Jugoslovanov so si zamislile stranke preteklosti, vladne stranke.

Zaplomba „Novega časa“ od višjega sodišča razveljavljena.

Sodišče ni potrdilo policijske odredbe.

Višje deželno sodišče nam je danes poslalo svoj sklep, s katerim se razveljavlja zaplomba »Novega časa« št. 294 z dne 30. decembra 1921, v kateri je bil priobčen članek »Z zapori«. Policija je po višjem nalogu članek zaplenila. Policija se sklicuje v svojem odloku na to, da je naš članek obsegal prestopke čl. 138 ustave SHS. (Izzivanje mrznje do države.) Zaplenjena nam je bila vsa pošta, prodajcem so jemali liste in tako je bil list gmotno oškodovan.

Z zaplombo policije se je bavilo deželno kakor tiskovno sodišče, ki pa zaplombe ni potrdilo ter tako izreklo, da je policija po nalogu od zgoraj nepravilno postopala. Proti temu sklepu tiskovnega sodišča se je državno pravdnštvo pritožilo na višje sodišče, ki je v svoji nejavni seji pritožbo državnega pravdnštva zavrglo kot neutemeljeno. V svojem dopisnem nam odloku višje sodišče izrecno priznava, da naš članek ni imel namena škovati zoper državo.

Besedilo sklepa višjega deželnega sodišča se glasi:

D 193/21

Pr VII 69/21

Sklep.

Višje deželno sodišče v Ljubljani je po zaslišanju višjega državnega pravdnika v nejavni seji pritožbo držav-

nega pravdnika v Ljubljani zoper sklep deželnega kakor tiskovnega sodišča v Ljubljani z dne 31. decembra 1921 Pr VII 69/21—1, s katerim se je zaplomba perijodičnega dnevnika »Novi čas« z dne 30. decembra 1921 št. 294 zaradi vsebine besedila članka »Z zapori« po § 103 s. k. z. in čl. 13, 138 ustave kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ni potrdila, zavrglo kakor neutemeljeno iz stvari ter zakonu vstrezajočih razlogov izpodbijanega sklepa, katerim se še dodaja, da pač ne more biti govora o kakem izzivanju k mrznji do države kakor celote (čl. 138 ustave) po besedilu zaplenjenega članka, kateri na podlagi navedenih dejstev (naj so že resnična ali ne) le v glavnem račun sedanje države zaščite dece, češ, da se s zapori mladina ne poboljšuje, temveč le kviri, ter le sviri pred državnim monopolom na zaščito mladine.

Višje deželno sodišče v Ljubljani, oddelek III., dne 31. decembra 1921.

S tem sklepom višjega deželnega sodišča je izrečena obsodba nad sedanjo konfiskacijsko prakso na Slovenskem. Policija je v rokah politične uprave, katere se uvidno ne zaveda odgovornosti svojega mesta. Gospod namestnik Hribar kot najvišji šef politične uprave na Slovenskem bi storil dobro, če bi svojo pozornost obrnil malo bolj na to plat. On je odgovoren za delovanje uprave, obsodba uprave je njegova obsodba!

Burna seja vlade.

Boj med radikali in demokrati za ministrska mesta se nadaljuje. — Edinost le v strahu pred opozicijo.

Belgrad, 3. januarja. (Izv.) Sinoči od 4. do 8. ure popoldne se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri je bilo rešenih več najhujih in osebnih zadev, nakar se je pričelo razpravljati o vprašanju vojnega ministra. Po dolgi in zelo burni debati med radikali in demokrati se je sklenilo, da se sprejme demisijska generala Zečevića, na njegovo mesto pa se pokliče general Miloš Vašič, bivši poveljnik IV. armade v Zagrebu.

Nato je bila sprožena debata o zasedbi ministrstva za zunanje zadeve, katere po se je dosedaj upravljal Nikola Pašić. Ker imajo radikali v novi vladi že sedaj 7 ministrskih mest, demokrati pa samo 6, so demokrati zahtevali to mesto zase. Radikali so se tej zahtevi odločno uprli, češ da to nikakor ne gre, da bi prepuščili ministrstvo zunanjih zadev, ki so ga že dosedaj imeli v svojih rokah in so predložili za svojega kandidata dr. Momčila Ninčiča. Demokrati s tem predlogom niso bili zadovoljni, ker bi s tem nastalo v vladi razmerje 8:6, dalje pa tudi radi osebe dr. Ninčiča samega ne. Ker se niso mogli sporazumeti, je ostalo vprašanje nerešeno.

Ministrski svet je nato imenoval za poslanika naše države v Parizu, katero me-

sto je že od smrti dr. Vesniča nezasedeno, dr. Spalajkovića, iz zasedanj Zveze narodov znanega diplomata. Za poslanika na Dunaju je imenovan Tihomir Popović, ki bo že v najkrajšem času odpotoval na svoje mesto. Za našega zastopnika v južni Ameriki je imenovan Ivo Grisogono.

Ministrski svet se je nato bavil v vprašanju, da se naj ustavi preiskava proti osebam, ki so obtožene zločina proti domovini, nadalje glede zlorabljenih uradnih moči.

Zanimiva je bila razprava glede poslovnika. Vladne stranke nameravajo odpraviti dosedanj proporen sistem za skupščinske odbore, da bi prišli v odbore samo vladni kandidati. Na ta način se hočejo ogniti kontrole od strani opozicije. Muslimani so predlagali, da se naj v poslovniku določi tudi odbor za zunanje posle. Karakteristično je, da se tej zadevi niso uprli samo radikali, temveč tudi demokrati, ki so to zahtevo še pred kratkim sami stavili. Sedaj, ko hočejo dobiti ministrstvo za zunanje zadeve v svoje roke, so pa odločno proti temu.

Končno je bila odobrena podpora za prehrano Črne gore in Hercegovine v znesku po dva in pol milijona dinarjev.

ZELJE ZA MIR.

Pariz, 1. jan. Predsednik Millerand je danes v elyzejski palači sprejel diplomatski zbor, v čigar imenu je doyen, papežev nuncij Ceretti izrazil voščila k novemu letu. Nuncij je izjavil, da pomenja leto 1921, vsled rešitve velikih problemov velik na-

predek, izrazil je željo, naj bi novo leto kmalu dovedlo do končnega miru. Predsednik Millerand je odgovoril, da je to želja vsega človeštva. Novo leto naj vsamemu svetu prineslo mir.

Zaplenjeni člani.

Ker je višje deželno sodišče razveljavilo zaplombo »Novega časa«, ki jo je odredila policija, prinašamo v naslednjem zaplenjeni članek, da javnost popolnoma uvidi, kaj vse se pri nas konfiscira. Zaplenjeni in sedaj dovoljeni članek se glasi:

Z zapori.

Pri nas je ta navada, da se uboštvo odpravlja z aretacijo, nezadovoljnost s sistemom se ugonablja z zaplombami, socialna skrb pa z dekreti. Koliko vse to zaleže, nam kaže vsakdanje življenje okrog nas. Mi tega gospodom ne štejemo v zlo, ker vsak naredi le, kar zna in zmore. Zato se danes ne bomo pečali s temi sicer tudi prečimi socialnimi in gospodarskimi vprašanji. Pozornost bi radi obrnili na nekaj drugega. Brez jeze in strasti hočemo pokazati na rano, ki je globoka in boleča: mladinsko skrbstvo.

Zanemarjena mladina je življenjski problem naroda in države. Pri nas je ta zadeva tudi centralizirana, imamo urade, ravnatelje itd. Toda zasebno skrbstvo za mladino bo vedno ostalo še najbolj učinkovito, če je bo vlada znala in hotela podpirati, kakor gre. Državna zaščita dece v izključnem področju birokracije pa bi bila nesreča.

Že sedaj, ko ta posel spada pod resort ministra za socialno politiko, je gorje. Če preide mladinsko skrbstvo v področje justice, bo dvakrat gorje. O tem nas poučuje članek belgrajskega publicista S. Pijadeja, ki je v »Slobodni Reči« napisal naslednje podrobnosti o mladinski skrbi v naši centrali:

»Že v prvi številki »Slob. Reči« smo odkrili — vsaj deloma — zaveso, ki zagrinja grozote belgrajskih zaporov. Govorili smo o izgubljenih deklicah, ki jih zapirajo v zloglasno glavnjačo, kjer so izpostavljene moralno uničujočemu vplivu raznih zločincev in prostitutk. Toda z dečki ni veliko bolje. Ko sem bil še sam v zaporu (g. Pijade je bil kot komunist dalje časa preganjan), sem slišal, da so zločinski pohotneži pred par meseci v glavnjači posilili nekega dečka. Ker pač nisem imel zanesljivih prič, nisem hotel te stvari izročiti javnosti v presojanje. Pozneje sem v zaporu v »Gornjem gradu« poslušal razgovor treh zločincev, iz katerega sem posnel, da se pred par dnevi posilili drugega dečka, katerega se poprej upijanih z žganjem. Eden izmed omenjenih treh pohotnežev je bil sifilitik... Te dni se je v glavnjači zgodil sličen slučaj. Človek, katerega so izpustili, mi je pripovedoval, da so v sobi št. 5 posilili nekega dečka, ki je pobegnil iz zavo-da za nedorasto mladino. Deček je sin neke perice in policija ga je držala v zaporu cele — tri tedne. Šele potem so ga izročili zavodu za nedorasto mladino. Lopov, ki ga je posilil, se zove Srečko. Njegovega priimka nisem mogel poizvedeti. Deček je zločinca pokazal žandarju, zdravnik je ugotovil žalostno dejstvo in pri tem je tudi ostalo, kajti pohotneža še do danes ni oblast stavila pred obtožbo. — Pred dobrim mesecem je bilo v glavnjači zaprtih 10 dečkov v starosti od 11 do 14 let. Cele tedne so bili otroci izpostavljeni strašnemu vplivu bestijalnih razuzdanežev. Ta mladina mora samo zato okusiti glavnjačo, ker bi jo morala policija izročiti domu za nedorasto mladino, a se nihče noče tega posla lotiti. V zaporih ležijo ubogi otroci tako dolgo, dokler se jih kak policaj iz dolgočasnja ne usmili. Novi policijski kapetan je le s težavo odposlal omenjeno dečo na svoje domove. Neki fantek, ki ni imel denarja, da bi se povrnil domov — bil je pri sorodnikih v Pančevu — je moral štiri dni ležati v zaporu. Čakalo se je na nakazilo za karto in poštne stroške. Nikakor pa se ni dopustilo, da bi mu smel priskočiti dobrohoten jetnik z denarjem na pomoč. Kaj vse je moral ta otrok gledati v teh starih dneh... Deček Ivan Štefančič, ki je služil v neki trgovini v Kneza Mihajla ulici, leži v zaporu, ne da bi vedel, zakaj. Ko je vprašal žandarja, dali sine vprašati policijskega pisarja, zakaj da je zaprt, mu je žandar odgovoril, da on sam ne more iti. Deček se je vrnil v kot celice. Žandarskega narednika Radula, ki je pravkar šel po koridor, je obupani deček ponovno prosil, naj vendar dovede pred njega, a namesto govora je Radul udaril siromačka s pestjo po glavi.

Navedli smo pričo, ki je sama imela priliko od blizu videti sedanji sistem državne zaščite dece. Mi to objavljamo, da imamo priliko svariiti pred državnim monopolem za zaščito mladine. V mladinskem servisu mora nasti prvo besedo ljubezen, pa naj prišlo šele pozneje. Z zapori se mora ne poodljuje, ampak se bolj kviri.

Za zvezo železnice

Glede odobritve 13. plače železničarjem so prinesli nekateri ljubljanski časopisi neregularne vesti. V glavno vodstvo koaliranih železničarskih organizacij sporoča:

Predsednik vlade g. Pašić je izjavil Vrhovnemu vodstvu koalicije dne 31. decem. 1921, da hoče delovati v vladi na to, da se izplača železničarjem pripomoči iz nezdrpanih kreditov ministerstva saobračaja iz leta 1920 in 1921.

O višini pripomoči si vlada še ni na jaenem.

O ostalih zadevah vodi vodstvo koalicije pogojevanja naprej z ministrstvom saobračaja. Predsednik vrhovnega vodstva koalicije v Beogradu ima nalogo, da nam takoj sporoči o delu v ministerstvu saobračaja. Opozorjamo vse železničarje, da skliče koalicijski javni železničarski shod čim dobi poročila iz Beograda.

Opozorjamo nadalje, da je smatrati pravičnim samo ona poročila, ki jih objavlja koalicijski s podpisom: Koalicijski odbor.

Stavka nemških železničarjev končana.

Berlin, 2. januarja. Konferenca funkcionarjev berlinske krajevne skupine nemške železn. zveze je sinoči odredila, kakor poroča »Vorwärts«, da se ima v ponedeljek zvečer ob 22. brezpogojno začeti z delom. V delavnicah se mora začeti z delom najkasneje v torek zjutraj. List »Rote Fahne« priobčuje ta sklep pod naslovom »Pozor železničarji!« brez komentarja.

Berlin, 2. januarja. Železniški promet se je tekom popoldneva v toliko poboljšal, da so začele voziti mnogobrojne lokomotive, ki so bile oskrbljene s premogom. Blagovni promet še vedno počiva. V državi se prometni položaj zboljšuje. V okrajih Essen, Elberfeld in Breslau se delo še ni začelo. V kölnskem okrožju so stavkajoči zopet začeli delati.

Razne vesti.

Dunaj, 2. jan. Od večeraj ponoči divja na Dunaju močan vihar, ki je včasih narasel v orkan. Več hiš je poškodovanih. — Mnogo električnih napeljav je pretrganih. Tudi nekaj oseb je bilo ranjenih.

Pariz, 2. jan. Kakor javlja »Journal des Debats« z Lisbone, je vlada odgodila splošne volitve, ki so bile določene na 8. t. m. do 22. januarja. V mestu vlada mir. Da prepreči vse poizkuse upora, je vlada poklicala iz provincije čete, ki so nastanjene v okolici mesta. V posloju sindikalistične mladine, kjer so se tajno izdelovale bombe, se je dogodila eksplozija.

Moskva, 2. jan. Dne 31. dec. se je vršila ustanovna skupščina blagovne borze vrhovnega gospodarskega sveta, na kateri se je izvolil borzni komite, ki obstoji iz 14 članov. Med njimi je šest zastopnikov gospodarskega sveta.

Rim, 2. jan. V zvezi z manifestacijami v Šibeniku, Splitu in Zagrebu je odplovalo več italijanskih vojnih ladij v dalmatinsko uko.

Washington, 2. jan. Iz Kitajske javlja, da je morje ob obali nenadoma silno nastilo. Več tisoč oseb je poginilo. Škoda je velikanska.

Dünkelshuh!, 2. jan. Na Silvestrovo je kmalu po polnoči vrgel na trgu pred cerkvijo, kjer je velika množica prisostvovala koncertu, mlad mož dinamično bombo. V solikor je doslej znano, je bilo najmanj petdeset oseb ranjenih, med njimi dvajset težko. Atentat je bil prejkone naperjen proti policiji. Večje število oseb je bilo aretiranih.

DANAŠNJA PREDBORZA.

Zürich, 3. januarja. (Izvirno.) Na današnji predborzi notirajo: Budimpešta 0.85, Berlin 275, Italija 22, London 21.64, New York 514, Pariz 41.40, Praga 77, Dunaj 0.19, Zagreb 1.90, Varšava 0.17, Holandija 189.50, avstr. krome 0.11.

Zagreb, 3. januarja. (Izv.) Na današnji predborzi notirajo: Budimpešta 46, Berlin 151—152, Italija 11,75, London 1145, New York 270, Pariz 22, Praga 412—414, Dunaj 4.70, Zürich 53.

Vsak naročnik naj pridobi vsaj 2 nova!

Politični dogodki.

Parlament na počitnicah. Politične in božične počitnice v Beogradu so popolne. V skupščini je ostala le peščica poslancev, ostali so odpotovali domov. Tudi odbori ne delajo.

Novi poslovnik za skupščino. Parlamentarni odbor za poslovnik je imel 2. t. m. sejo. Govoral je dr. Laza Marković in rekel, da smatra vladni predlog kot naveden zakonski načrt, ki ga more skupščina po lastni volji sprejeti, izpremeniti ali pa zavreči. Odbor je rešil člene 68.—75.

Italija zahteva zadoščenje za Šibenik. Italijanski konzul v Splitu Umiltà je izročil pokrajinskemu namestniku dr. Metličiču italijanske zahteve glede šibeniških dogodkov. Italija zahteva, da naše oblasti javno obzahujejo šibeniški pripetljaj in da naše vojaštvo izkaže čast italijanski zastavi. Naša vlada je odgovorila, da teh zahtev ne more sprejeti, ker so dogodek izjavili Italijani. — V Split in Šibenik je priplovo še več novih italijanskih vojnih ladij, ki so se grozeče vsidrale v obeh lokah. Smešno!

Samostojni grede narazen. 27. m. meseca se je vršilo v Celju zborovanje zapupnikov Samostojne kmetijske stranke. Zborovanje se je končalo s pravim razpadom stranke. Večina zapupnikov je iz nezadovoljstva odšla z zborovanja in šla naravnost na zborovanje zemljoradnikov, ki se je istočasno vršilo v Celju. Kmet je pač bistra glava in se ne da dolgo voditi za nos!

Jugoslovanski muslimanski kongres se vrši 6. t. m. v Sarajevu. Udeležo se ga vsi muslimanski voditelji in ministri. Kongres bo odločil o nadaljnji taktiki muslimanskega kluba.

Proces proti grofu Karolyiju. »Tribuna« poroča iz Budimpešte, da je veleizdatniški proces proti bivšemu predsedniku madžarske republike Mihaelu Karolyiju, ki je bil uveden z namenom zapleniti ogromna Karolyijeva posestva, odgoden potom sodišča na zahtevo njegovih braniteljev. Določen je nov rok za razpravo, ki se ima pričeti 8. maja t. l.

Nemiri v Egiptu. Angleške oblasti so odpeljale preteklo noč iz Sueza Saapašo in njegove pristaše neznano kam. Nereditov ni bilo.

Nemiri v Indiji. V indijski pokrajini Punjab je zopet došlo do večjih nemirov, v katerih je tekla kri. Nastopile so angleške čete.

Dnevni dogodki.

Velik železničarski shod se je 2. t. m. vršil v Mariboru. Navzočih je bilo do 2000 železničarjev. Poročala sta Jarh in Nachtigall. Radi preurjenosti vesti v časopisu o izplačilu nabavnega prispevka so se takoj zvišale cene življenskih potrebščin. V koaliciji je organiziranih 60.000 železničarjev. V Beogradu so doslej železničarji dosegli to-le: Vsiljena pragmatika se ukine, plače se izenačijo in izplača se nabavni prispevek. Vsekako je to doslej še zgolj obljuba.

Novoletna statistika v Trbovljah. V župniji Trbovlje je bilo v letu 1921 novorojenih 647, od teh 313 moškega in 334 ženskega spola, izmed teh 71 nezakonskih. Umrlo jih je 308 in sicer 148 moškega in 160 ženskega spola. Poročenih je bilo 201 par.

Še o škofjelovski tovarni »Šešir«. Iz Škofje Loke: Svoj čas (9. m. m.) smo že objavili poročilo iz te tovarne. Naknadno se nam poroča še tole: V tovarni, ki zaposluje okrog 100 delavcev in delavk, traja delovni čas 10 ur dnevno; plača 3—8 K na uro (8 K seveda maksimum za malo posebnih srečnih profesionistov). Toliko časa in za tako plačo delajo ti reveži v klobučarski stroki, ki je tako izredno pogubna za zdravje! Kdor jih je videl pred nekaj meseci pred otvoritvijo tovarne zdrave in jih vidi sedaj blede in prepadle, se mora tej izpremembi čuditi, ne čudi se pa njihovi nezadovoljnosti s svojim položajem; tudi, če bi jim plače za sedaj zadoščale, jim vendar vse prezgodaj grozi onemoglost in kaj potem? — Gospodje, pravico! Če ta rahli opomin ne bo imel uspeha, so še druga sredstva.

Zasebne delavske posredovalnice. Ministrstvo za socialno politiko je osnovalo z naredbami v posameznih mestih naše države delavske posredovalnice. Medtem se je pokazala potreba takih ustanov tudi v krajih, ki jih ministrstvo ni predvidelo. Radi tega so se na iniciativo delodajalcev in delavcev osnovala zasebne delavske posredovalnice z enakim delokrogom, kakor ga imajo državne posredovalnice. Tako se je osnovala delavska posredovalnica v Tuzli in še v nekaterih drugih krajih.

Cene kruha padajo. Iz Londona poročajo 2. jan.: Z današnjim dnem je bila v Angliji znižana cena za četrtinko hleba od 10 na 9 penc. Pred letom dni je znašala cena še 15 penc.

Drugod zidajo. Iz statistike mesta Velikega Bečkereka za l. 1921 je razvidno,

da je bilo izdanih 69 dovoljenj za nova trgovska in industrijska podjetja, in sicer za 100 % več kakor prejšnje leto. Za zidanje novih poslopij je bilo izdanih 45 dovoljenj, med njimi za sanatorij, za sladkorne tvornice in za tvornice konzerv.

Prebivalstvo Francije. Glasom zadnjega ljudskega štetja šteje Francija z Alzacije-Loreno vred samo 39,402.739 prebivalcev.

Nameravano znižanje učiteljskih plač na Češkoslovaškem. Na Češkoslovaškem so študijo razbremenili državni proračun mod drugim s črtanjem raznih prejemkov državnih nameščencev ter nameravajo znižati tudi učiteljsku plače. Učiteljstvo se upira in grozi s pasivno resistenco ali celo stavko; za uspešnejšo brambo svoje stvari si je ustanovilo lasten dnevnik.

Prevelika gorečnost davčnih oblasti. Glasom »Obzorje« hodijo po okolici Siska iztirjati davke posebne komisije iz orožnikov in davkarjev. Kmet, ki noče ali ne more takoj plačati davka, mu enostavno odzveno kravo ali vola. Vse zaradi narodnega edinstva in državotvornosti.

Vlom in tatvina. Dan pred božičnimi prazniki je bilo vlomljeno v hišo krojača Jakoba Tršan v Hrašah. Zlikovec je odnesel obleke, perila in dragocenosti za 15.400 K.

Izdana tatvina. Na sveti večer je bilo vlomljeno v šrambo gostilničarja Alojzija Gorencea pri Sv. Duhu, obč. Krško, in odnešeno: 8 kg srebrnega denarja, 23 zlatnikov po 20 K in 5 po 10 K ter raznih dragocenosti ni blaga za obleke v vredn. 16.800 K.

Nemščina in hrvatski obrtni in trgovski naraščaj. Hrvatski »Radišac« prireja za svoje člane — vajence in vajenke izobraževalne tečaje. Kakor razvidimo iz razporeda teh tečajev, zavzema v njih prvo mesto nemščina. Pri nas so pa ljudje, ki bi radi odpravili nemščino celo s srednjih šol.

Z ljubljanske cestne železnice.

Upravi ljubljanske električne cestne železnice treba priznati, da zna hitro delati. Brez hrupa se »sporazumeva« s svojimi nastavljenici, brez hrupa zvišuje vozne cene in če se ji to ne posreči, brez hrupa ukine ugodnosti, ki jih je prebivalstvu doslej dovoljevala. A ta tihi način obračunavanja ni zdrav za javne interese, zato hočemo tu glasno povedati, kaj in kako uprava cestne železnice dela pod vodstvom inženjera Tomana.

Uslužbeni ljubljanske elektr. cestne železnice so že delj časa v mezdnem gibanju. Njih zahteve bi imele biti rešene že minoli mesec, a ljudje še danes ne vedo, pri čem da so. Uprava železnice je s svoje strani vložila prošnjo na mestni občinski svet, da bi se zopet zvišali vozni listki. Mestni občinski svet je bil previden dovolj, da te prošnji ni nasedel. Uprava ni kričala, ampak z novim letom je enostavno ukinila mesečne in šolske listke! Tako je kaznovala širše prebivalstvo. A tudi svojim uslužbencem ni prizanesla: Letos o božiču, ko je 20 let, odkar je inž. Toman tu kot vodja, jih je pustila praznih rok in jim ni dala običajne božične nagrade, kakoršno so dobili vsako leto.

To so čini, ki spadajo v javnost. Samovoljno ukinjenje mesečnih in šolskih vozniških listkov spada posebej pred mestni občinski svet, ki bo znal družbo poučiti, kako se ne po topa nasproti prebivalstvu, od katerega živi. Vlada naj se pa zanima za delavske razmere na cestni železnici in naj pouči upravo, da bo nasproti svojim uslužbencem vršila svojo dolžnost. Inženjer Toman je znal doslej umetno zadovoljevati uboge uslužbence, slepeč jih s tem, da mora družba popraviti vozove in zato ne more zvišati plač. Uslužbenici, poštene duše, so verjeli in tiho garali dalje. Sedaj je pa znano, da ima družba v tukajšnjih bankah nalozene ogromne vsote denarja. To je umazano postopanje. Uslužbenici v sedanji draginji z dosedanji plačami ne morejo izhajati, njih zahteve po zvišanju so opravljene. Družba je dolžna, da tem zahtevam ugodni. Uslužbenici električne cestne železnice naj bodo prepričani, da imajo v svojem pravičnem mezdnem gibanju za seboj vso pošteno Ljubljano.

Ljubljanski dogodki.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani, vabi člane na redni občini zbor, ki se bo vršil dne 14. januarja 1922 ob pol 8. uri v veliki dvorani Mestnega doma v Ljubljani. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika, tajnika in blagajnika; 2. preureditev pravil s posebnim povdankom, da je društveni namen tudi pobijati draginjo; določitev članarine za leto 1922; 3. organizacija; 4. volitev odbora; 5. slučajnosti. — Prihodnja javna odbora seja se vrši v sredo dne 4. januarja 1922 ob 8. uri zvečer v mali dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 6. do 8.

ure zvečer informacije Sv. Petra cesta štey. 12 pritlično, desno. — Odbor.

lj Moški klobuk se je našel v ponedeljek t. j. 2. t. m. v starem Udmatu. Dobi se v Zeleni jami št. 130.

lj Tatvine. Izpred sodne palače je bilo Avgustu Martinčiču ukradeno 4000 K vredno kolo. — Bivši gostilničarki Mariji Mežnar je bilo iz skladišča na Dunajski cesti št. 12, kjer stanuje, pokradenih raznih predmetov v vrednosti 1200 K.

Naša društva.

d Zveza uradnic in trg. nastavljenk ima jutri v sredo ob 7. uri zvečer svojo redno predavanje v Krekovi prosveti. Članice udeležite se ga polnoštevilno. — Predsednica.

d Trbovlje. V petek na Svetih treh kraljev popoldne ob 5. uri se vrši v Društvenem domu sestanek v svrhu ustanovitve pevskega zbora. Vsi, ki se zanimajo za petje, so na sestanek iskreno vabljeni!

d Prosveta frančiškanske župnije ima predavanje v torek 3. januarja ob 8. uri zvečer v običajni dvorani. Predaval bo preč. g. monsignor V. Steska. — Imenovano društvo bo prirejalo redno vsak torek predavanje, kar pa se odslej ne bo več objavljalo po listih.

d Fantovski večer Šentpeterskega Orla boče jutri, v sredo, ob 8. uri v prostorih Šentpeterskega prosvetnega društva. Pridite vsi!

Socialni vestnik.

o Za mladino. Glasilo hrv. dr. za vajence »Radišac« prinaša poročilo o delu in uspehih sarajevskega hrvatskega prosvetnega društva »Napredek«. To društvo se je osnovalo pred 17 leti in je zbralo okoli sebe vse Hrvate v Bosni in Hercegovini brez razlike strank. Ves čas društvo ni dobilo niti vinarja javne podpore, ampak je delalo le z vinarji delavne roke hrvatskega prebivalstva. Samo pokojni nadškof dr. Stadler je naklonil društvu večje vsote. Naloga društva je predvsem vsestransko dviganje hrvatske mladine, skrb za njeno bodočnost. Delo je razdeljeno na 71 podružnic. Poleg podrobnega dela je društvo l. 1914. zgradilo v Sarajevu krasno palačo pod naslovom »Napredkov zakladni dom«. Ta dom je središče kulturnega in družabnega življenja Hrvatov v Bosni in Hercegovini in imajo v njem svoje prostore vsa sarajevska hrvatska društva in razne ustanove. Drugo veliko palačo je društvo začelo zidati spomladi l. 1914. in jo kljub nepopisnim težavam tekom vojne spravilo pod streho. To je »Napredkov dijaški dom« za hrvatske dijake in vajence iz Bosne, Hercegovine in Dalmacije. Zgradbo so dovršili in za silo opremili l. 1920. s stroškom 2.500.000 K. V zgradbi je prostora za 200 otrok, a sedaj je nameščenih v njem 120 dijakov in 15 vajencev. Na zadnjem občnem zboru »Napredka« so sklenili, da zgradi društvo v zvezi s hrvatskim »Radišcem« za obrtni in trgovski naraščaj poseben vajeniški dom ter je občni zbor v to svrhu določil 600.000 kron kot temeljno glavnico. Razen tega društvo »Napredek« vzdržuje poseben dijaški konvikt v Mostaru in dekliški konvikt »Zora Zrinjska« v Sarajevu, podpira hrvatske dijake in vsa hrvatska prosvetna podjetja. Kako velikansko je »Napredkovo« delo, priča dejstvo, da je znašal njegov proračun za leto 1921. blizu 4 milijone kron. Poslej bo društvo razširilo svoj delokrog tudi na Hrvatsko.

Gospodarstvo.

Petrolejska produkcija v Rumuniji. Iz Bukarešte: Trgovinsko ministrstvo pripravila načrt zakona, s katerim bi se urenilo proizvajanje petroleja. S tem zakonom se posveča največja pozornost produkciji. Stopiti ima v veljavo že 10. januarja.

Ameriška volnena industrija se oživlja. Statistika za mesec oktober m. l. kaže, da so volnene predilnice skoraj popolnoma zaposlene. Rečeni mesec se je porabilo volne 62 milijonov funtov, kar je nenavadno dosti, ako se pomisli, da je ob koncu leta 1919 in v začetku 1920 t. j. v dobi, ko se je po vojski najživahneje produciralo, znašala poraba volne 66 milijonov funtov. Za nas je zanimivo, da ameriško prebivalstvo v modri štedljivosti kupuje po veliki večini najcenejše blago. Izvoz volnena blaga je majhen, saj se je izvozilo v septembru le 1/3 mesečnega izvoza l. 1920. Temu nasproti pa narašča uvoz volnenih izdelkov. Tako je prišlo v septembru 257.145 štirirajskih ardiv preprog in odej proti 122.000 v avgustu in 74.000 v juliju. V podobnem razmerju je poskočil uvoz volne ne preje.

Izdaja konzorcij »Novega Časa«. Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar. Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.